

BOEK ENTIP

Geschied voor: groep 7 en 8

Auteur: Bouwien Jansen

Illustrator: Sanne te Loo

Uitgeverij: Luitingh-Sijthoff

Verschenen in 2025

144 bladzijden

Samenvatting

Kat verhuist naar het huis van haar overleden oom Roemer, aan de rand van de stad. Het Houten Nest is een bijzondere plek. Tussen de rammelende harnassen, beelden en opgezette dieren vindt Kat een kiezel. Ze laat hem in haar zak glijden en vergeet hem. Maar dan gebeuren er vreemde dingen in haar leven. In de boom van haar tuin zit een uitvinder, een man speelt gitaar bij het graf van haar oom, een meisje zonder benen deelt haar geheim. En bewoont haar kiezel nu?

Collega's in geheime zaken

Wanneer Kat na de dood van haar oom Roemer in het Houten Nest gaat wonen, vindt ze dat geweldig. Maar haar Pa en Ma doen dit niet voor haar, de enige reden is geld. Kat snapt niets van haar ouders, ze lijkt helemaal niet op hen. Kat is gewend haar eigen boontjes te doppen en denkt ze niet nodig te hebben. Ze vertrouwt niemand, alleen haar hond Beest. Wanneer Kat de onbevange uitvinder Roef ontmoet, benadert ze hem dan ook wantrouwend. Maar Roef blijft aardig tegen haar en wint langzamerhand haar vertrouwen. Van 'Collega's In Geheime Zaken' worden ze uiteindelijk vrienden. En dan is er Fonkel, die uit de gevonden kiezel tevoorschijn komt en haar 'gat' probeert op te vullen: liefde. Kat maakt gedurende het verhaal een duidelijke ontwikkeling door en ze leert dat je niet altijd alles alleen hoeft te doen.

‘Kun je iemand missen die je bijna nooit zag? Ik denk van wel.’

Mistig gedoe

Auteur Bouwien Jansen combineert magie en realisme in een verhaal dat vol geheimen zit. 'Al dat mistige gedoe van grote mensen. Waarom zeggen jullie nooit eens wat er écht aan de hand is?', zegt Kat op een gegeven moment. Ze wil de waarheid weten, over vriend Boris van oom Roemer, de kiezels en waarom zij er één kreeg, en het geheim binnen haar familie. Een familiegeheim dat voortkomt uit keuzes die haar ouders gemaakt hebben. Het verhaal toont dat een keuze soms met de beste bedoelingen gemaakt wordt, maar achteraf toch de verkeerde was. En gelukkig is er een volwassene die deze fout inziet en het goed probeert te maken.

Bakstenen door de ruit

In het verhaal komen allerlei vooroordelen naar voren, die ook weer ontkracht worden. Zo wil Kat in eerste instantie niet mee naar de Poel, een wijk buiten de stad, want daar wonen volgens Pa en Ma 'zwervers, nietsnutten en ander gespuis'. Maar als haar nieuwsgierigheid het wint en ze er toch heen gaat, leert ze Roefs zus Bel en hun familie kennen. Ze komt terecht in een warm gezin dat oprecht geïnteresseerd is in haar, in tegenstelling tot bij haar thuis. Pa en Ma zijn niet de enigen met vooroordelen. De inwoners hebben bijvoorbeeld kritiek op de relatie tussen Roemer en zijn vriend Boris, waar zelfs bakstenen aan te pas komen. En volgens jeugdzorg past een hond absoluut niet in een warm gezin.

Kiezel is een magisch verhaal waarin iedereen zijn moeilijkheden heeft maar zich daar niet door laat tegenhouden. Het nodigt uit om te praten over thema's als vooroordelen, hebzucht, omgaan met een handicap en het missen van liefde. Het is een zoektocht naar waar je thuishoort, je plek in de wereld. En dat kan ook een houten huis vol rariteiten zijn met een man, een hond en een kiezelmannetje die van je houden.

'Vanaf de eerste bladzijde werd ik gegrepen door dit verhaal en wilde ik verder lezen. Het is onvoorspelbaar, waardoor het tot het eind spannend blijft. Al leek dat einde nog niet helemaal afgerond, want hoe gaat het verder met Fonkel en Frats? Bouwien Jansen heeft een prettige schrijfstijl en weet thema's als 'het missen van liefde' en 'vooroordelen' luchtig te houden. Doordat je de gedachten en gevoelens van meerdere personages leest, leer je ze beter kennen. Alleen die van Pa en Ma ontbreken, waardoor ze oppervlakkig blijven en je een eenzijdig beeld van hen krijgt. Maar dit boek is zeker een aanrader, vooral voor kinderen die houden van verhalen over vriendschap of over geheimen die ontrafeld moeten worden.'

**CLAUDIA'S
REVIEW**

Lesdoelen

- De leerlingen beschrijven de ontwikkeling van de relatie tussen Kat, Roef en Bel.
- De leerlingen denken na over familie en 'waar hoor je thuis'.
- De leerlingen kunnen hun mening onderbouwen.

Kerdoelen

- 4B: De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.
- 9A: De leerling toont inzicht in verhalende teksten.
- 28C: De leerling beschrijft hoe mensen omgaan met diversiteit in de samenleving.

IN GESPREK

In deze les gaan de leerlingen aan de slag met close reading. Deze aanpak helpt hen om de (diepere) betekenis van de tekst te doorgronden. Dit doen ze in drie sessies, die je over meerdere momenten op de dag of meerdere dagen kunt verspreiden. Hierbij worden een aantal hoofdstukken uit *Kiezel* voorgelezen.

Wat heb je nodig?

- Boek *Kiezel*
- Kopieën (foto's of scans) van hoofdstuk 7 per tweetal
- Kladblaadjes
- Markeerstift per tweetal

Voorbereiding

Print voor sessie 1 de kopieën uit van hoofdstuk 7.

1. Collega's

Lees hoofdstuk 1 en 2 voor. Vraag de leerlingen om de band tussen Kat en Pa en Ma te beschrijven. Welk gevoel krijgen ze hierbij? En hoe is de band tussen Kat en Beest? Welk gevoel krijgen ze daarbij? Laat de leerlingen hier eerst in tweetallen over praten en bespreek vervolgens de bevindingen. Schrijf deze op het bord. Vraag vervolgens: waarom laat Kat de kiezel toch in haar zak glijden?

Lees vervolgens hoofdstuk 6 voor. Hoe verloopt de ontmoeting tussen Roef en Kat? Hoe denkt Kat over Roef? En Roef over haar? Schrijf jullie bevindingen op het bord.

Maak tweetallen en deel de prints van hoofdstuk 7 en de markeerstiften uit. Vertel dat de leerlingen tijdens het lezen van de tekst gaan letten op hoe Kat en Roef nu over elkaar denken. Ze markeren de zinnen of zinsdelen die dit duidelijk maken.

Bespreek klassikaal welke zinnen of zinsdelen de tweetallen gemarkeerd hebben. Laat de leerlingen in eigen woorden samenvatten wat Roef en Kat van elkaar vinden. Schrijf dit weer op het bord. Vraag de leerlingen of de twee anders zijn gaan denken, en zo ja, wat er dan is veranderd.

'[...] in dit halve
meisje zat meer
kracht en lef dan
in de meeste hele
mensen.'

2. Een gat

Vat met elkaar kort de relatie tussen Kat en Roef samen: hoe denken ze over elkaar? Schrijf dit in steekwoorden op het bord. Lees dan hoofdstuk 16 voor. Schrijf de volgende vragen op het bord en laat de leerlingen hier kort over praten in tweetallen:

- Hoe heeft Kat zich gedragen tegenover Roef en Bel? Hoe voelt ze zich daarover?
- Hoe noemt Kat Roef en Bel nu? Zijn ze nog steeds collega's?
- Wat vinden Bel en Roef van Kats gedrag? Hoe reageren ze als ze haar zien? En wat is hun reactie als Kat over Fonkel verteld heeft?

Bespreek de antwoorden klassikaal. Lees dan hoofdstuk 17 voor. Kom samen tot de conclusie dat Kat, Roef en Bel nu echt vrienden zijn. Vraag welk gevoel dit Kat geeft volgens de leerlingen. Welke emotie herkennen ze?

Kom nog eens terug op het briefje van Bel in hoofdstuk 17, waarin staat dat Bel 'last heeft van een gat'. Denken de leerlingen dat dit letterlijk bedoeld wordt, of figuurlijk? Lees ten slotte hoofdstuk 24 voor, tot aan de streep waar het tweede deel van Boris' verhaal begint. Laat de leerlingen in hun eigen woorden uitleggen wat 'een gat hebben' betekent volgens Boris. Vervolgens denken ze in tweetallen na over de vraag hoe het komt dat Kat liefde mist. Van wie of wat kun je liefde krijgen? Blik daarbij samen terug op de relatie die Kat met Pa en Ma heeft.

3. Warm gezin

Herhaal samen wat voor gat Kat heeft. Lees dan hoofdstuk 25 en 26 voor. Bespreek samen wat voor deal er is gemaakt. Wat was de oorzaak hiervan? En het gevolg? Hoe heeft deze keuze te maken met het gat van Kat?

Laat de leerlingen daarna eerst in tweetallen bespreken hoe de verschillende personages over de keuze van Boris en Roemer denken. Maak ondertussen een schema op het bord, met daarin de namen: Kat, Bel, Roef, Boris. Bespreek klassikaal de bevindingen en zet in het schema in steekwoorden hoe de personages erover denken. Welke emoties herkennen de leerlingen? Hoe denken de leerlingen over deze daad op basis van de meningen van de personages?

Kom samen tot de conclusie dat vooroordelen invloed kunnen hebben op de keuzes van mensen.

Lees ten slotte hoofdstuk 28 voor. De vrouw van jeugdzorg heeft het over een 'warm gezin'. Praat samen over waar zo'n gezin uit bestaat volgens de tekst. Hoe komt het gezin van Kat er uiteindelijk uit te zien? Wie kiest ze als familie? Waar hoort Kat thuis? Kan dit volgens de leerlingen ook een 'warm gezin' zijn? Wat heb je hiervoor nodig?

Sluit af met de vraag waarom het gat van Kat aan het eind van het verhaal wel of niet is gevuld. Laat de leerlingen hier eerst samen over praten en bespreek hun bevindingen daarna klassikaal.

Nog meer gespreksonderwerpen

Er zitten nog meer elementen in *Kiezel* waarover je in gesprek kunt gaan met de leerlingen. Denk aan:

- **Vooroordelen (burgerschap)**
 - Welke vooroordelen hebben personen nog meer in het verhaal? Wat doen of zeggen ze? Welke gevolgen kunnen deze woorden of daden hebben?
- **Het gat van Bel (Nederlands)**
 - Welk gat heeft Bel? Waar is dit gat door ontstaan, denk je? Hoe gaat Bel hiermee om? Hoe probeert Frats dit gat op te vullen?
 - Welke ontwikkeling maakt Bel door in het verhaal?
- **De verhaalstructuur (Nederlands)**
 - Door wiens ogen kijk je naar de gebeurtenissen? Hoe weet je dat?
 - Wat is het gevolg daarvan voor wat je over de personages te weten komt?
- **De betekenis van plaatsen in het verhaal (Nederlands)**
 - Hoe denkt Kat over de stad? Wat zie je en wat doen de mensen daar? Hoe voelt Kat zich in de stad?
 - Hoe denkt Kat in eerste instantie over de Poel? En als ze er geweest is? Wat zie je daar en hoe leven de mensen?
 - Welke verschillen en overeenkomsten zijn er tussen de Poel en de stad (gebouwen, maar ook de mensen die er wonen)? Waar voelt Kat zich meer thuis?

Verwerkingsopdrachten

- Roef wil benen voor zijn zus Bel ontwerpen. Laat de leerlingen in tweetallen nadenken over hoe die benen eruit kunnen zien. Van welk materiaal moeten ze gemaakt zijn? En welke vorm krijgen de benen? Ze bespreken hun ideeën en maken een ontwerp op A4-papier.

- Laat de leerlingen een 'bijzonder' voorwerp meenemen (denk aan een oud horloge, een oude sleutel, een glimmende knikker). Ze bedenken vervolgens een kort verhaal bij dit voorwerp (waarom het bijzonder is, waar het vandaan komt). Creëer zo samen jullie eigen rariteitenkabinet in de klas en laat eventueel andere klassen komen kijken.
- Je leest het verhaal voornamelijk door de ogen van Kat, maar op sommige momenten wisselt dit perspectief. Zo kijk je in hoofdstuk 27 kort mee vanuit Fonkel. Laat de leerlingen een (deel van) een hoofdstuk, bijvoorbeeld hoofdstuk 13, vanuit Fonkels perspectief schrijven. Wat zegt, denkt en voelt Fonkel? Hoe denkt hij over Kat?

Deze boeken passen bij het thema 'Vriendschap' of 'Familie'

- *Krekel* van Annet Schaap (2025), waarin Krekel en Eliza op zoek gaan naar hun broers en een plek waar ze thuishoren.
- *Films die nergens draaien* (2021) van Yorick Goldewijk, waarin Cato de waarheid over haar moeder probeert te ontdekken met behulp van een vreemde bioscoop.
- *Struikmeisje* (2024) van Tineke Honingh, waarin Erie Bas, die net als Bel in een rolstoel zit, ontmoet. Waarom is hij zo aardig?
- *Ronnie de roerdomp en het geheim van het moeras* (2023) van Arjan Dwarshuis, waarin Suus bevriend raakt met een pratende roerdomp.

